

BIOTIPOPSIHOLOGIE

Tipologia se referă la gruparea subiecților umani în tipuri pe baza unor caracteristici comune.

În funcție de natura caracteristicilor de grupare se disting:

- *tipologii morfologice – grupare după caracteristici morfologice (fizice)*
 - *exemplu: rasele umane*
- *tipologii psihologice – grupare după caracteristici psihologice*
 - *exemple:*
 - *tipologia clasică a celor patru tipuri de temperament:*
 - *tipul sangvinic: extrovertit și stabil emoțional*
 - *tipul coleric: extrovertit și instabil emoțional*
 - *tipul melancolic: introvertit și instabil emoțional*
 - *tipul flegmatic: introvertit și instabil emoțional*
 - *tipologia lui Schneider: a descris 12 tipuri psihologice care stau la baza clasificării actuale a tulburărilor de personalitate*
 - *exemple:*
 - *tipul depresiv: dispoziție tristă, pesimism, lentoare ideativă și motorie, indecizie, lipsa de energie cu stare de oboseală permanentă*
 - *tipul hipoman: dispoziție elevată (veselie), optimism excesiv, accelerarea fluxului ideativ, energie excesivă cu polipragmazie (inițierea simultană a mai multor activități care rămân nefinalizate)*
 - *tipul fanatic (paranoiac): suspiciozitate, orgoliu excesiv, caracter senzitiv (sensibilitate exagerată la critici)*
 - *tipul anakast: meticulozitate, preocupare excesivă pentru ordine și curățenie, perfecționism, simț autocritic crescut*
 - *tipul mitoman (histrionic): superficialitate emoțională, atitudine teatrală și demonstrativă, nevoie permanentă de atenție și afecțiune, rafinament vestimentar, fantezii legate de calități sau realizări deosebite percepute ca valorizate de anturaj*

- *tipologii mixte – se bazează pe două idei*
 - *anumite caracteristici morfologice se corelează invariabil cu caracteristici psihologice specifice*
 - *caracteristicile morfologice și psihologice determină o predispoziție pentru afecțiuni specifice*
 - *exemple:*
 - *tipologia lui Hipocrate*
 - *tipul ftizic*
 - *morfologic: aspect longilin*
 - *psihologic: temperament melancolic*
 - *predispoziție: tuberculoză*
 - *tipul apopleptic*
 - *morfologic: aspect picnic*
 - *psihologic: extrovertit, bine dispus, optimist*
 - *predispoziție: accidente vasculare cerebrale*
 - *tipologia lui Krestchmer*
 - *exemplu: tipul leptosom*
 - *morfologic: aspect longilin*
 - *psihologic: temperament melancolic*
 - *predispoziție: schizofrenie*

Tipologia actuală:

În prezent se folosește o tipologie psihologică reprezentată de tipurile de comportament. Acest termen a fost propus de Jenkins care a identificat caracteristici psihologice comune la pacienții cu infarct miocardic acut (presiunea timpului, implicare excesivă în muncă și competitivitate crescută). Aceste caracteristici au fost reunite sub termenul de “tipul A de comportament. Opusul acestui tip, denumit de Jenkins ca “tipul non-A de comportament” a fost descris drept delăsare, lipsă de interes și inițiativă, plictiseală.

În prezent tipul A a fost descris mai ampu și s-au descris și alte tipuri de comportament:

- Tipul A:
 - Caracteristici psihologice comune pacienților cu infarct miocardic acut:
 - Caracteristici cognitive:
 - nevoie permanentă de succes și control
 - gândire la modul ”trebuie să ...”
 - Caracteristici afective:
 - stare permanentă de tensiune (anxietate liber flotantă)

- Caracteristici comportamentale
 - voce puternică cu timbru grav
 - tendința de “a-ți lua vorba din gură”
 - vorbire în ritm accelerat
 - gesturi ample și rapide
 - mers rapid
 - executarea concomitentă a mai multor lucruri
 - Substrat neorifiziologic – exces de catecolamine (adrenalină și noradrenalină)
 - Tipul B – este echivalentul Tipului non-A descris de Jenkins
 - Tipul C
 - Caracteristici psihologice comune ale bolnavilor cu cancer
 - Caracteristici cognitive:
 - nevoie permanentă de bună înțelegere (armonie)
 - tendință de a-i supraevalua pe cei din jur
 - tendință de a se subevalua pe ei înșiși
 - Caracteristici afective:
 - anhedonie – incapacitatea de a se bucura
 - alexitimie – incapacitatea de a-și exterioriza și descrie emoțiile
 - Caracteristici comportamentale:
 - lipsă de inițiativă
 - pasivitate
 - sugestibilitate crescută
 - Substrat neorifiziologic – hipofuncție hipotalamică cu hiperfuncție tiroidiană consecutivă și secreție crescută de cortizol (consecutivă secreției crescute de ACTH)
 - Tipul D
 - Vulnerabilitate crescută la stresori
 - Are drept trăsătură centrală ambivalența:
 - Pe plan cognitiv: indecizie
 - Pe plan afectiv: reacții afective contrare, nepredictibile
 - Pe plan comportamental: nehotărâre, comportament ezitant